

Anbudsdata kan avsløre prissamarbeid!

Dagens tema

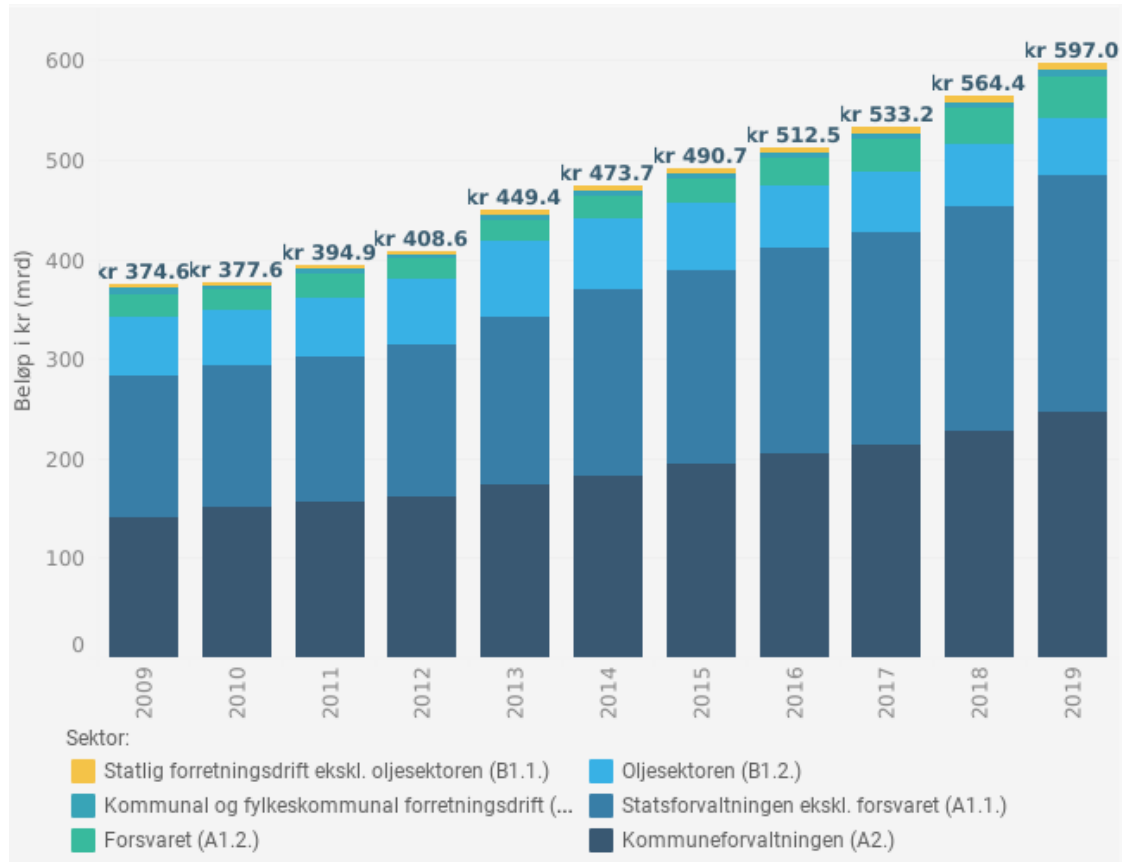
- Hva er prissamarbeid og kartellvirksomhet
- Økonomisk kontekst
- Kartellscreening
- Konkurransetilsynets praksis

Hva er prissamarbeid og kartellvirksomhet?

Offentlige innkjøpsutgifter

Kartellvirksomhet og overpris

Rapport fra London Economics til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen:

”Halvdelen af kartellerne fører til overpriser på 23 procent eller mere, mens den gennemsnitlige overpris er 46-49 procent. Der er eksempler på karteller, hvor virkshederne har hævet prisen med langt over 200 procent. I gennemsnit går der fire til ti år, før et kartel bryder sammen.”

London Economics: Studier af kartellers overpriser			
Studier	Antal karteller	Overpris (% af kontrafaktiske pris)	
		Median	Gennemsnit
Griffin (1989)	38	39%	53%
Cohen and Scheffmann (1989)	5-7	14%	8-11%
Posner (1976, 2001)	12	38%	49%
Levenstein and Suslow (2002)	22	45%	43%
Werden (2003)	13	18%	21%
OECD (2003)	13	14%	22%
Connor and Lande (2008)	374	25%	49%
Connor (2010)	1.089	23%	46%

Source: Connor (2010) and London Economics

Omfanget i Norge

Hver tredje bedriftsleder mener det forekommer ulovlig samarbeid i egen bransje

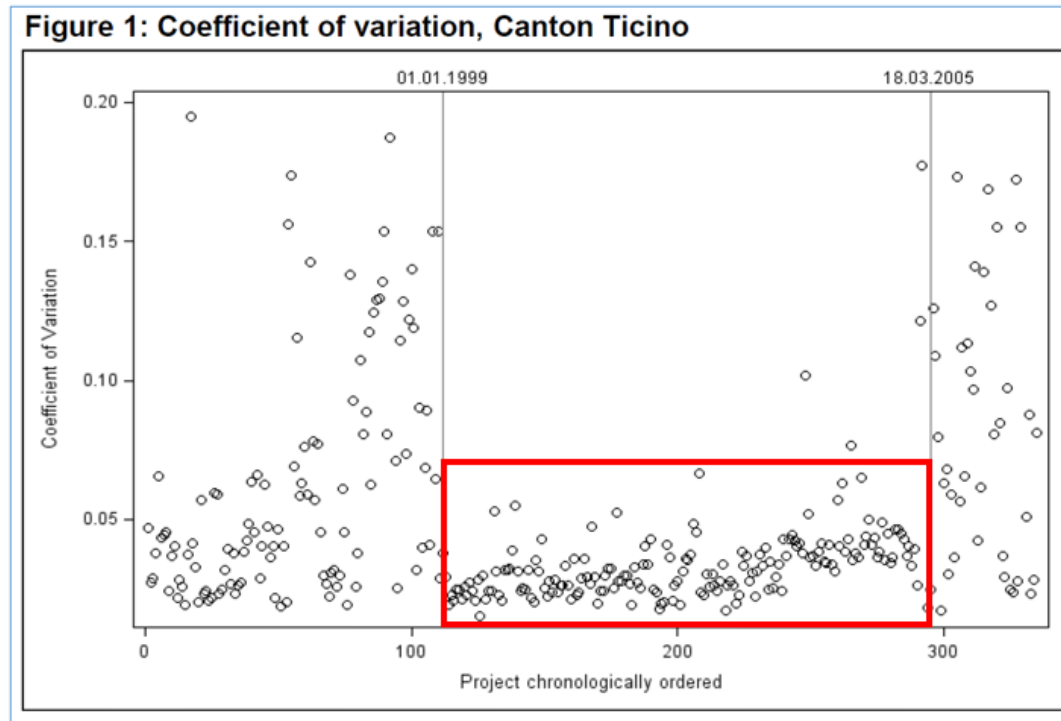
TEMAER: Konkurransesaker Undersøkelse

– Det er bekymringsfullt at så mange norske bedriftsledere fortsatt mener det foregår ulovlig samarbeid i eget marked. Det understreker behovet for økt innsats også fremover for å avdekke slik konkurransekriminalitet, sier konkurransedirektør Lars Sørøgaard.

Kartellscreening

Data kan vise et «unormalt» mønster

Verdien ligger i anbudsdata

Relevante parametere:

- Hvilke **aktører** leverte tilbud?
- Hvilke **priser** ble tilbudt?
- Hvem fikk **kontrakten**?
- **Digital tilgang** på **data** av god kvalitet har stor verdi.

Verdien av anbudsdata

1. Gode data

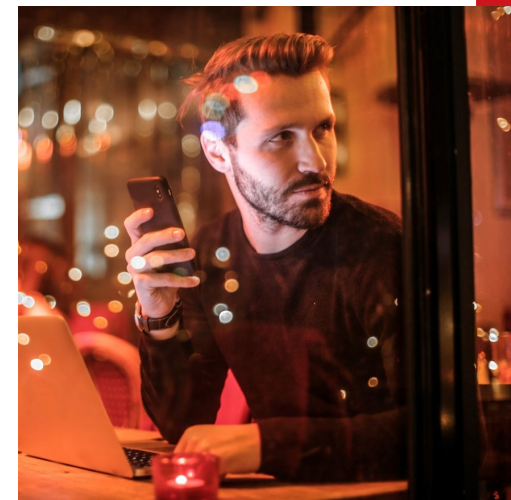
- Tilgang på **fullstendige data**
- Mulighet for å hente data uten å spolere fremtidig bevissikring (**digital tilgang**)

2. Mulighet for å finne indikasjoner i data

- Strukturell endring?
- Nye aktører? Andre «episoder»?
- Finnes et «fast mønster» ved gjentatte utlysninger?
- Har kartellet oppstått eller forsvunnet?

3. Sannsynlighet for kartellvirksomhet

- Tips, erfaring, innsikt, markedskarakteristika

Konkurransetilsynets praksis

Overtredelsesgebyrvedtak i § 10-saker

1	V2008-4 – Borregaard Industries Limited
2	V2008-5 – Brenntag Nordic AS
3	V2008-18 – Håkonrune Rør AS – Oslo VVS Service *
4	V2009-7 – Taxi Midt-Norge AS *
5	V2009-15 – Norges Turbileierforbund
6	V2009-17 – Gran & Ekran AS og Grunnarbeid AS *
7	V2011-11 – IcopalTak AS – Fløysand Tak AS *
8	V2011-12 – Ski Taxi BA, Follo Taxisentral BA og Ski Follo Taxidrift AS *
9	V2013-3 – Veidekke ASA / Veidekke Industri AS og NCC AB *
10	V2015-25 – ES-kjeden SA
11	V2015-28 – Arro Elektro AS / Arro Holding AS – Caverion Norge AS / Caverion Oyj – Ingeniør Ivar Pettersen AS / Pettersen AS *
12	V2016-7 – Johny Birkeland Transport AS/Norva 24 AS – Lindum AS *
13	V2017-18 – Cappelen Damm AS/Cappelen Damm Holding AS – Gyldendal Norsk Forlag AS/Gyldendal ASA – H Aschehoug & W Nygaard AS – Vigmostad & Bjørke AS/Schibsted ASA
14	V2017-21 – El Proffen AS/Ep Contracting AS – Lysteknikk Elektroentreprenør AS – Elektro Nettverk Service AS – Arkel Asker og Bærum AS – Hoel Elektro AS – Røa Elektriske AS *
15	Vedtak V2019-18 – Sector Alarm AS/Insanor Invest AS
16	Vedtak V2020-32 – Verisure AS/Verisure Midholding AS

Et regnestykke løste saken!

Rørleggere må ut med 750.000 etter anbudssamarbeid

20.11.2008 kl. 08:47 Kilde: © NTB

Konkurransetilsynet har ilagt to rørleggerfirmaer i Oslo til sammen 750.000 kroner i overtredelsesgebyr etter ulovlig anbudssamarbeid.

Oslo VVS Service AS og Håkonrune Rør AS må ut med henholdsvis 500.000 og 250.000 kroner i gebyr. Ifølge Konkurransetilsynet samordnet de to prisene på ulovlig måte i forbindelse med innlevering av tilbud på ombygging av omsorgsboliger i Oslo kommune høsten 2006.

Tilsynet mener formålet med handlingen var å hindre, innskrenke eller vri konkurransen i strid med paragraf 10 i konkurranseloven.

Rørleggere Oslo: En enkel test.....

Kode	Beskrivelse	Oslo VVS	Håkon Rune	Differanse	Diff. i prosent
30	Generelle arbeider	337 050	315 000	22 050	7,000
31	Sanitæranlegg	1 071 070	1 001 000	70 070	7,000
32	Varmeanlegg	952 300	890 000	62 300	7,000
33	Brannsløkkingsanlegg	494 340	462 000	32 340	7,000
39	Provisoriske tiltak for tekniske anlegg under ombygging	133 750	125 000	8 750	7,000
I alt	Røranlegg, totalt eks. mva.	2 988 510	2 793 000	195 510	7,000
	MVA	747 128	698 250	48 878	7,000
	Røranlegg, totalt inkl. mva.	3 735 638	3 491 250	244 388	7,000

er

for tilkobling av nye anlegg utvendig og innvendig
brannsløkking (boligsprinkling)
og automatikk
reprentene på entreprisrekombinasjon som kan gi prisreduksjoner

nye anlegg utvendig og innvendig
sprinkling)
kombinasjon som kan gi prisreduksjoner

Beskrivelse	Pris (NOK)
Generelle arbeider	315.000,-
Sanitæranlegg	1.001.000,-
Varmeanlegg	890.000,-
Brannsløkkingsanlegg	462.000,-
Provisoriske tiltak for tekniske anlegg under ombygging	125.000,-
Utvendig VVS, fjernvarmeledning UTGÅR
Røranlegg totalt eks. mva	2.793.000,-
MVA	698.250,-
Røranlegg totalt inkl. mva	3.491.250,-

Beskrivelse	Pris (NOK)
Generelle arbeider	337.050,-
Sanitæranlegg	1.071.070,-
Varmeanlegg	952.300,-
Brannsløkkingsanlegg	494.340,-
Provisoriske tiltak for tekniske anlegg under ombygging	133.750,-
Røranlegg totalt eks. mva	2.988.510,-
MVA	747.128,-
Røranlegg totalt inkl. mva	3.735.638,-

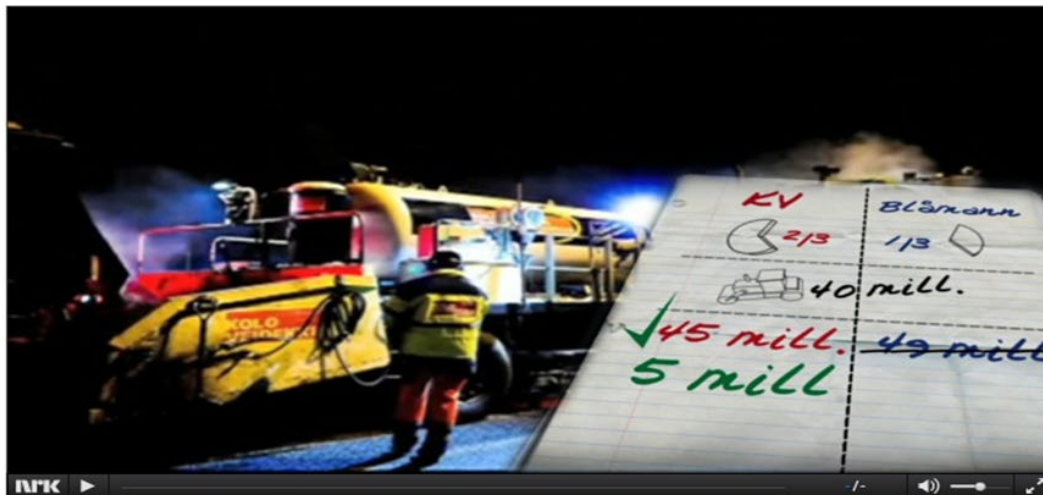
Ulovlig samarbeid

Asfaltsaken

Region Midt-Norge i perioden 2005-2008

Nyheter Norge

Slik ble staten svindlet for millioner

Ved å ha hemmelige meter på kafeer ble det avtalt hvordan selskapene Veidekke og NCC skulle fordele asfaltmarkedet i Midt-Norge. Dermed kunne de på enkeltoppdrag dra inn flere millioner ekstra fra det offentlige.

Tidligere asfaltsjef i Veidekke innrømmer ulovlig prissamarbeid med sin største konkurrent. Målet var å kontrollere markedet og svindle det offentlige for store beløp.

Asfaltsaken avsluttet – NCC må betale gebyr på 150 millioner

Høyesterett har valgt å ikke ta opp anken i asfaltsaken om ulovlig samarbeid i Trøndelag i perioden 2005 – 2008. Saken er dermed avsluttet.

Takk for oppmerksomheten!

KONKURRANSE·
TILSYNET
Norwegian Competition Authority